

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai

2025 m. rugsėjo 11 d., Nr. 25–131AR

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VIETOS SAVIVALDOS ĮSTATYMO NR. I-533 3, 4, 5, 6, 12, 15, 17, 18, 20, 22, 23, 24, 27, 30, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 54, 57, 60, 65, 67, 70, 72 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, PAPILDYMO 76 STRAIPSNIU IR 55, 56, 68 STRAIPSNIŲ PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS ĮSTATYMO PROJEKTO (REG. NR. 25–11630)

Lietuvos verslo konfederacija (toliau – **LVK**) 2025 m. rugpjūčio 21 d. Nr. 25–121AR yra pateikusi Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai (toliau – **VRM**) savo pasiūlymus dėl keičiamų Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 10 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo Nr. IX-1253 9, 10, 13 straipsnių pakeitimo įstatymo bei Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo Nr. XIII-328 19 straipsnio pakeitimo įstatymo projektų.

Dar kartą išnagrinėjus su aukščiau nurodytais įstatymų projektais kartu pateiktą Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (toliau – **VSĮ**) Nr. I-533 3, 4, 5, 6, 12, 15, 17, 18, 20, 22, 23, 24, 27, 30, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 54, 57, 60, 65, 67, 70, 72 straipsnių pakeitimo, papildymo 76 straipsniu ir 55, 56, 68 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projektą (Reg. Nr. 25–11630) (toliau – **VSĮ pakeitimų projektas**), šiuo raštu papildomai teikiame LVK poziciją dėl mūsų vertinimu, VRM siūlomų palengvinimų savivaldybėms dalyvauti rinkoje.

LVK pastebi vis dažniau kylančias iniciatyvas plėsti savivaldybių galimybes tiesiogiai dalyvauti rinkoje, tačiau verslo lūkestis – kad būtų išlaikyti šiai veiklai taikomi ribojimai. Manome, jog savivaldybės neturėtų steigti naujų ekonominių subjektų tais atvejais, kai rinkoje jau veikia pakankamai privačių verslų, galinčių užtikrinti konkurencingą paslaugų teikimą. Siekiant apsaugoti sąžiningą konkurenciją, manome, kad būtina stiprinti priežiūros mechanizmus, kurie užtikrintų, kad savivaldybės naują ūkinę veiklą planuotų tik ten, kur rinka akivaizdžiai neveikia arba veikia nepakankamai efektyviai.

Išanalizavus parengtą VSĮ pakeitimų projektą, pasigedome argumentų, kodėl VRM siūlo absoliučiai panaikinti ribojimus savivaldybėms steigti naujas įmones ir užsiimti nauja ūkine veikla. Nėra aišku, kokie šio pasiūlymo motyvai, kuriais galėtų būtų grindžiamas pakeitimų poreikis, nėra nurodytos pasikeitusios aplinkybės, galėjusios lemti poreikį atsisakyti Konkurencijos tarybos funkcijos spręsti dėl naujos ūkinės veiklos vykdymo tikslingumo išduodant sutikimus.

Dabar aukščiau minėtus ribojimus numato VSĮ 55 ir 56 straipsniai, kuriuos siūloma pripažinti netekusiais galios. Šie pasiūlymai, jeigu būtų priimti, išplėstų savivaldybių galimybę dalyvauti rinkoje ir galėtų turėti poveikį privačiam verslui. Nevaržomos ribojimų, savivaldybės galėtų steigti naujus subjektus, užsiimsiančius ūkine veikla, įskaitant ir tose rinkose, kuriose savivaldybės įmonės anksčiau neveikė. Atsižvelgiant į tai, kad savivaldybės kontroliuojami subjektai galėtų naudotis tiesioginiu ar netiesioginiu savivaldybės palaikymu (finansiniu, techniniu ar kt.), tokie subjektai galėtų įgyti konkurencinį pranašumą prieš privatų verslą. Šis pranašumas atsirastų net jeigu savivaldybė nesudarytų su tokiais subjektais vidaus sandorių.

Atkreiptinas dėmesys, kad VRM siūlymas panaikinti savivaldybėms ribojimus užsiimti nauja ūkine veikla kelia abejonių ir dėl atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai (toliau – **Konstitucija**). Paminėtina, kad pasiūlymas reiškia, kad savivaldybėms nebeliktų jokių ribojimų dalyvauti rinkoje (steigiant naujus subjektus naujai ūkinei veiklai vykdyti arba pavesti ją vykdyti jau veikiančioms

savivaldybių valdomoms įmonėms), net jeigu tokioje rinkoje jau veikia privatūs ūkio subjektai, galintys visiškai patenkinti prekių ar paslaugų pirkėjų poreikius. Konstitucinis Teismas 2024-10-10 nutarime Nr. KT80-N11/2024 pripažino, kad išimtis, leidžianti savivaldybėms nevaržomai priimti sprendimą dėl naujos ūkinės veiklos tam tikrų viešųjų paslaugų atžvilgiu, prieštarauja Konstitucijai. Atsižvelgiant į tai, VRM siūlymas iš viso naikinti ribojimus dėl bet kokios ūkinės veiklos juo labiau kelia abejonių dėl siūlymo konstitucingumo.

Be to, pažymėtina, kad VRM pasiūlytiems aukščiau minėtiems VSĮ pakeitimams trūksta atlikto numatomo teisinio reguliavimo poveikio konkurencijai vertinimo. Tokį vertinimą teisės akto projekto rengėjas privalo atlikti Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4¹ straipsnio 1 dalyje numatytais atvejais. VRM siūlomi aptarti galiojančio teisinio reguliavimo pakeitimai atitinka bent tris minėtame straipsnyje išvardytus atvejus, nes VRM siūlymas „*reglamentuoja viešųjų pirkimų ar koncesijų klausimus*“ (17 punktas), „*yra susijęs su viešųjų paslaugų teikimu arba valstybės ar savivaldybių valdomų ūkio subjektų ūkine veikla*“ (19 punktas) ir „*yra susijęs su valstybės ar savivaldybių valdomų ūkio subjektų steigimu*“ (20 punktas).

Atsižvelgiant į tai, kas aukščiau išdėstyta, LVK siūlo apsvarstyti galimybę sustiprinti, užuot naikinus, savivaldybių naujos ūkinės veiklos kontrolės mechanizmą, pavyzdžiui, numatant teisę Konkurencijos tarybai taikyti sankcijas už įpareigojimo pranešti apie naują ūkinę veiklą nevykdymą.

Maloniai prašome įvertinti šiuo raštu teikiamas LVK pastabas bei pasiūlymus. Esant poreikiui esame pasirengę įsitraukti į detalesnę diskusiją.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Generalinė direktorė

Ineta Rizgelė